

kraft. Det er derfor utrolig vigtigt at få afklaret, hvilken mærkningsstrategi der er den rigtige, frem for bare at kaste sig over den eller de ordninger, der nu tilfældigvis tilbyder sig.

Vi tror ganske enkelt ikke på, at miljømærker, som prøver at vægte et hav af forskellige faktorer op mod hinanden, har nogen gavnlige virkninger set over et længere perspektiv. Tværtimod kan sådanne mærker virke hindrende for en mere effektiv anvendelse af miljømærker, som rent faktisk kan bruges som et led i en udfasning af uønskede produktionsmetoder og stoffer i de produkter, som står i vore butikker.

Enhedslistens kritik af svanemærket kan sammenfattes i en kritik af, at mærket blåstempler uforsvarligt producerede produkter og uforsvarlige produkttegenskaber set med danske øjne, og der er to årsager hertil: For det første, fordi mærket kan opnås ved et fuldstændig uigennemskueligt og vægtet pointsystem. For det andet, fordi kriterierne for dette pointsystem bygger på en harmonisering af miljøkrav i forskellige lande.

Hvis vi ser på det første, pointsystemet, foretager en række eksperter i behørigt samarbejde med industrien en afvejning af en lang række miljøskadelige effekter og fastsætter et vægtet gennemsnit heraf. Der er således ikke tale om et entydigt regelsæt, som skal opfyldes.

Det svarer til, at man foretager en vurdering af, hvad der er højest, Rundetårn eller et tordenskrald, og at man mener, at når man så har foretaget en afvejning heraf, kan man med forskellige højder af Rundetårn i kombination med forskellige højder af tordenskraldet opnå det eftertragtede pointtal. Men ved forbrugerne, hvad de får? Nej, for måske er det et højt Rundetårn, samtidig med at der ikke er noget tordenskrald, eller omvendt.

Svanemærket giver kun forbrugerne den oplysning, at nogle eksperter har sagt o.k. til produktet, og ikke hvorfor. Forbrugerne ved kun, at summen af en række miljøskadelige effekter er under et vist minimum.

Er det særlig mobiliserende i miljøkampen? Nej, tværtimod; det er demobiliserende, for det overlader miljøkampen til eksperterne, som så træffer beslutning om, hvad der er vigtigst, når vægtningsfaktorerne skal fastsættes, og dette er i realiteten et politisk valg. Og i Enhedslisten har vi ingen erfaringer for, at det er i disse ekspertfora, miljøkampen vindes. Tværtimod er det i disse fora, miljøkampen bremses.

Hvis vi ser på det andet kritikpunkt, harmoniseringen, så viser netop EU-samarbejdet, at harmonisering fuldstændig lammer den nationale miljøkamp: Hver gang man binder sig til nogle fælles miljøregler, så hindres Danmark i at stille skrappe krav.

Hvis Danmark tilslutter sig Svanen, betyder det, at Danmark må underlægge sig kompromiser på en række områder, hvor vi i dag er meget længere end vores nordiske brødre. Det gælder f.eks. energiforbruget og vandforbruget. Svanemærket stiller meget små krav på det område, for det er ikke centrale miljømærker i de andre nordiske lande, og derfor vil Danmark blive bremset i sin eksisterende energi- og vandbesparende politik.

Det var en sammenfatning af vores principielle kritikpunkter med hensyn til svanemærket.

Så vil jeg godt sige lidt om, hvad det er, vi vil i stedet:

Først vil jeg understrege, at vi ser forbrugernes valgmulighed som et vigtigt led i miljøkampen, og det gør vi først og fremmest, fordi EU helt har frataget politikerne og myndighederne muligheden for at føre en selvstændig national miljøpolitik.

Men hvilke værktøjer skal vi så give forbrugerne til deres forbrugsvalg?

Her er det allervigtigste, at forbrugerne kan vælge økologiske dagligvarer, både fødevarer og andre dagligvarer, nonfoodvarer, og her har vi i dag det røde Ø, som dækker fødevarerne.

Og under finanslovforhandlingerne blev det besluttet at fremme andre økologiske landbrugsprodukter med et tilhørende grønt Ø-mærke, som vil kunne omfatte vaskemidler, papir, tekstiler, maling og mange andre produkter. Og der er her tale om entydige statslige produktionsregler med tilhørende mærkning, og når de produkter er dækket, vil rigtig mange af de produkter, der virkelig giver store miljøproblemer og udgør en stor mængde af dagligvareforbruget, være dækket ind.

Et tredje element i en mærkningsstrategi bør være at indføre statskontrollerede mærkninger af enkeltforhold, f.eks. indførelse af et mærke for gensplejningsfrie produkter.

Her er den gensplejningsmærkning, der er kommet ud af dagsordenen i sin tid, og det, som vi kan forvente os af EU, helt utilstrækkelig og fuld af huller, og derfor har vi fremsat et beslutningsforslag om, at der skal indføres et mærke for gensplejningsfrie produkter.